

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування відділення поліції № 1 м. Тернопіль
Тернопільського районного управління поліції Головного управління
Національної поліції в Тернопільській області**

13.12.2023 р.

м. Тернопіль, 2023

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі –НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19-1, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 13.12.2023 групою НПМ здійснено відвідування відділення поліції № 1 м. Тернопіль Тернопільського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Тернопільській області (далі відділення поліції, ВП).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Трінька-Яворська Тетяна Іванівна, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Шевченко Уляна, представник громадської організації.

Відділення поліції знаходиться за адресою: вул. Степова, 45, м. Тернопіль, Тернопільська область, 46027.

Керівництво відділення поліції:

Василечко Степан Володимирович, начальник відділення поліції № 1 м. Тернопіль Тернопільського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Тернопільській області, полковник поліції (на посаді з 11.10.2023).

Загальна штатна чисельність працівників відділення поліції станом на 13.12.2023 становить 65 осіб, вакантними є 7 посад.

Відвідування відділення поліції групою НПМ здійснювалось вперше.

Відвідуванням встановлено, що на вході до ВП наявна інформація про найменування органу поліції (фото 1). Відвідувачі не мають вільного доступу до вестибюлю відділення поліції, де знаходиться кімната прийому громадян (фото 2). Наявні інформаційні стенди для відвідувачів, зокрема, щодо днів прийому громадян керівництвом ВП та керівництвом Головного управління національної поліції в Тернопільській області (фото 3). В приміщенні відділення поліції встановлені камери відеоспостереження з архівацією даних понад 30 діб.

Скарги від затриманих осіб на умови тримання чи неналежне поводження на адресу ВП протягом 2022-2023 років не надходили. Факти заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті затриманим відсутні.

На час відвідування в приміщенні ВП затриманих і доставлених осіб не було.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на свободу та особисту недоторканність (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 29 Конституції України).

1. У порушення підпункту 1 пункту 1 розділу VIII Інструкції з організації

діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція), у відділенні поліції кімната для затриманих не використовується більше 6 років (фото 4).

Керівництвом ВП не надано жодних документів щодо призупинення діяльності чи закриття кімнати для затриманих, тож причини її невикористання не встановлено.

Згідно інформації, отриманої від службових осіб ВП затримані особи більше 3-х годин в приміщенні ВП не перебувають.

Однак, зазначена інформація не відповідає дійсності, оскільки при вибіркового аналізу Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених, який передбачений Інструкцією, встановлено, що громадянин Пухир Дмитро Сергійович затриманий 16.09.2023 о 22:28, а час залишення ВП 17.09.23 о 02:10; Циганюк Олександр Олександрович затриманий 10.10.23 о 13:30, а час залишення ВП 10.10.23 о 18:48, тобто більше 3 годин після затримання.

Перебування затриманих осіб без поміщення їх до кімнат тимчасового затримання призводить до утримання їх в умовах несвободи під контролем працівників поліції у непередбачений законом спосіб, незабезпечення необхідним харчуванням, питною водою, вільним доступом до санітарної кімнати, правом відпочинку у нічний час тощо.

У дванадцятій Загальній доповіді [СРТ/Inf (2002) 15] Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню зазначає про необхідність забезпечення затриманих осіб харчуванням, доступом до води, туалету, правом відпочинку у нічний час: «Як мінімум, один раз на день, затриманій особі необхідно забезпечити повноцінне харчування (щось більш суттєве, ніж бутерброд). Особи, які повинні провести ніч у місці тримання, мають бути забезпечені чистим матрацом та ковдрами».

Будь-яких документів чи інформації щодо дій, які проводилися із залученням затриманих, забезпечення їх харчуванням тощо службовими особами ВП надано не було.

2. У порушення вимог пункту 3 Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ України, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561, підпунктів 9, 10 пункту 3 наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських», у відділенні поліції відсутня кімната для проведення слідчих дій, а процесуальні дії із затриманими особами проводяться в службових кабінетах співробітників слідчого відділення ВП (кабінети розміщені на 2 поверсі адміністративної будівлі відділення поліції), без належної відеофіксації таких дій.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у Другій Загальній доповіді [СРТ/Inf (92) 3]] наголошував, що електронні записи поліцейських допитів

є додатковою гарантією недопущення жорстокого поводження із затриманими особами та надають також значні переваги самій поліції, оскільки виключають безпідставні звинувачення у фізичних чи психологічних знущаннях. Наявність записів здійснених поліцією допитів також зменшить вірогідність навмисної відмови затриманих осіб від попередньо наданих свідчень.

3. Відповідно до наказу відділення поліції № 1 м. Тернопіль Тернопільського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Тернопільській області від 11.04.23 № 37 визначено осіб відповідальних за перебування затриманих на яких покладені обов'язки передбачені статтями 212, 213 КПК України та розділом X Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України, затвердженого наказом МВС України від 08.07.2017 № 570. Проте обов'язки, передбачені даними статтями, не виконуються.

Зокрема, особами відповідальними за затриманих, не забезпечується ведення обліку затриманих слідчими осіб, які підозрюються в учиненні злочину, а також підозрюваних, яким обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою; запису усіх дій, що проводяться із залученням затриманого, у тому числі час їх початку та закінчення, а також осіб, які проводили такі дії або були присутні при проведенні таких дій.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

4. Облік осіб, які перебувають у відділенні поліції, ведеться з порушенням вимог, передбачених Інструкцією. Виявлено порушення порядку реєстрації осіб в Журналі обліку доставлених, відвідувачів і запрошених. В даному журналі відсутній запис про захисників затриманих Малюти А.М., Циганюка О.О. та ін., проте, у Журналі інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим внесені відомості про час та дату прибуття захисників.

У Журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених (у графі 3), в якій вноситься тільки «Прізвище, ім'я, по батькові (без скорочення)» працівники чергової частини вносять інші непередбачені Інструкцією дані, зокрема персональні дані (дату народження та мобільні телефони відвідувачів). У графі 7 (запис № 1094, 1095, 1096, 1097, 1120, 1131) відсутні відомості щодо часу залишення органу поліції.

5. У порушення вимог пункту 17 розділу VII Інструкції в управлінні поліції не обладнано кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками, у зв'язку з чим такі побачення проводяться в службових кабінетах працівників.

Крім того, незважаючи на вимоги пункту 20 розділу VII Інструкції, у журналі інформування центрів з надання безоплатної правової допомоги затриманим відсутні записи про проведення конфіденційних побачень затриманих із захисниками із зазначенням часу початку таких побачень та їх закінчення.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України стаття 23 Закону України «Про Національну поліцію», Порядок підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115).

6. Всупереч вимогам пункту 14 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», частини першої статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, не в усіх працівників відділення поліції на момент відвідування були наявні сертифікати щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги. Станом на 13.12.2023 навчання з надання домедичної допомоги пройшли 6 працівників відділення поліції, однак у відділенні поліції працює 58 працівників, отже необхідно забезпечити відповідне навчання з надання домедичної допомоги для всього особового складу відділення поліції.

Відповідно до розділу III Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України та Державної служби України з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156, органи внутрішніх справ сприяють організації надання замісної підтримувальної терапії або проведення детоксикації адмінзатриманим. Утім, під час спілкування з інспекторами чергової частини, які чергували в день відвідування, було з'ясовано, що вони не обізнані з порядком дій, передбаченим у разі затримання особи, яка потребує лікування препаратами замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ). Окрім того, у черговій частині відділення поліції відсутній перелік закладів охорони здоров'я, де впроваджена ЗПТ, визначений Додатком 1 зазначеного Порядку.

Порушення прав осіб з інвалідністю, передбачені Конвенцією про права осіб з інвалідністю, ратифікованою Законом України №1767-VI від 16.12.2009.

7. Доступність приміщення відділення поліції для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення не забезпечена відповідно до вимог законодавства щодо безбар'єрного простору (ДБН В.2.2-40:2018 "Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення" (далі – ДБН). Так, у порушення вимог пунктів 5.3, 6.1.2 ДБН вхід до будівлі ВП не обладнано зовнішнім пандусом, у зв'язку з чим маломобільні групи населення без сторонньої допомоги не можуть потрапити до приміщення.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Головному управлінню Національної поліції в Тернопільській області:

1.1. Вжити заходів щодо забезпечення контролю за усуненням недоліків та порушень, виявлених під час відвідування відділення поліції № 1 м. Тернопіль Тернопільського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Тернопільській області.

2. Відділенню поліції № 1 м. Тернопіль Тернопільського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Тернопільській області:

2.1. Забезпечити відновлення функціонування кімнати для затриманих у відділенні поліції, умови утримання в якій відповідатимуть національним та міжнародним стандартам;

2.2. Забезпечити обладнання кімнат для проведення слідчих дій та для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками;

2.3. Створити належні умови відвідування відділення поліції маломобільними групами населення;

2.4. Забезпечити належне ведення журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до відділення поліції;

2.5. Здійснити підготовку службових осіб відділення поліції щодо володіння знаннями і практичними навичками домедичної допомоги з отриманням відповідного посвідчення;

2.6. Забезпечити належне виконання функціональних обов'язків службовими особами, відповідальними за перебування затриманих у відділенні поліції.

До звіту додаються наступні документи та матеріали:

1. Фотознімки, отримані за результатами відвідування відділення поліції, на 1 арк.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини

Тетяна Трінька-Яворська

Фотознімки до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

